

Slovenski dom

Ste. 221

v Ljubljani, v ponedeljek, 28. septembra 1936

Leto 1.

Po dvomesečnih herojskih bojih branilcev v alcazarski trdnjavi je prišla včeraj odločitev:

Beli so včeraj zavzeli Toledo

Sevilla, 28. septembra. o. Radijska postaja v Seville je včeraj razglasila, da so bele čete zavzele Toledo. Ker so vse zveze med Toledom in Madridom po nacionalističnih pretrgane, ni mogla madridska vlada poslati nobenih ojačenj v Toledo. Kadeti, branitelji alcazarske trdnjave, ki so se dva meseca branili v razvalinah, so še pred prihodom udarili iz zadnjega še sloječega stola, ter potolkli oddelek rdečih oblegovalcev in mu zaplenili veliko orožja. Kadeti so čete generala Llana sprejeli z navdušenjem in z jokom, ki je kazal, da so njihove sile vse izčrpane. Rdeče čete, ki so branile Toledo, so bile po eni strani zaradi odpora kadetov, po drugi strani pa zaradi tega, ker madridska vlada ni poslala pomoči, docela demoralizirane in niso osvojevalci nateleti na noben odpor. Kadeti, ki so jih pričakovali vsak dan, so takoj planili iz trdnjave ter se pridružili četam generala Llana. Skupno z njimi so začeli zasledovati bežeče oddeleke rdečih milic, pri čemer je bilo okrog 300 komunistov ubitih. Beli so zaplenili veliko streliva, orožja ter velike zaloge bencina in petroleja.

Madridska vlada je v prvih večernih urah še zanikala, da je mesto Toledo padlo, poročila pa polnoči, ki jih je dajal madridski radio, pa priznavajo, da so zvečer uporniki prodrli v mesto po cesti Bargas, ob kateri so bile vse slavbe porušene. Podrobnih poročil pa še ni.

Položaj v Bilbao

Bayonne, 28. septembra. o. Begunci, ki so prispehi z ribiškiimi barkami iz Bilbao, poročajo, da so zadnji letalski napadi belih mestu silno škodovali. Porušenih je do tal okoli 150 hiš. Rdeči in anarhisti so pa v odgovor napada z bombami začeli streljati talce. Sporočili so generalnemu štabu belih, da bodo s streljanjem nadaljevali, kadar bo nacionalistično letalstvo še napadlo Bilbao. V mestu samem so med anarhisti in socialisti izbruhnila spori, kakor je bilo to že v Irunu. Včeraj popoldne so beli, kljub temu še enkrat začeli obstreljevati mesto iz zraka, pri čemer sta dve letali z bombami pobili okrog 100 ljudi. Nacionalističnim četam je pri Espei blizu Cordobe uspelo prebiti fronto vladne vojske. Velik del vladnih čet se je moral umakniti na jug.

Madridska vlada priznava svoje težave

Madrid, 28. septembra. o. Madridska vlada je včeraj izdala vsem pokrajinam, ki so še v njenih rokah, poziv, v katerem pravi, da noče nič zakrivati, da je položaj v državi zelo težak. Tudi noče vlada zakrivati, da so uporniki dosti na boljšem, tako glede uspehov, kakor glede vojne opreme. To pa je zasluga tujih sil, ki dobavljajo belim orožje, kljub vsem konferencam v neznanjšani meri. Vlada se previdno ogiba vsakega namigovanja na očitno sodelovanje francoskih in špan-

skih levčarjev in na transporte municije, ki prihajajo iz Francije za španske komuniste. Poziv kliče vsa španska plemena, katerim rdeča vlada zdaj prvič priznava samobilnost, Baske, Katalonce, Navarce in druge, naj se pridružijo Madridu v boju proti fašizmu in naj za vsako ceno vzdržijo red v vrstah rdečih branilcev, ker drugače ni upati uspeha.

V resnici pa je položaj v Madridu tako razburkan in tako zmeden, da so vsi današnji politični voditelji pripravljani, da pri prvi neposredni nevarnosti pobegetjo iz Madrida. Ker so rdeči odprli jezove pri Talaveri, vlada poleg pomanjkanja hrane v Madridu tudi veliko pomanjkanje vode.

Zato je vlada izdala strogo odredbo, po kateri bodo kaznovani s smrtjo vsi, ki trošijo vodo. Dnevna poraba sme znašati samo šest odstotkov uporabe pred državljansko vojno.

Kaj bo po nacionalistični zmagi

London, 27. septembra. Če bodo nacionalisti v španski državljanski vojni zmagali, potem pride po vsej priliki med desničarskimi monarhisti in konservativci do spora glede oblasti. Vojska s svoje strani pa bo skušala med obema laboratorij vpostavliti ravnovesje. Do tega prepričanja prihajajo poročevalci tujih listov v krajih, ki so jih zavzeli uporniki. Tako pišejo londonski dobro poučeni listi.

Najnovejše iz Španije

Sevilla, 28. septembra. General Queipo de Llano je imel snoči po radiu kratek govor; v katerem je potrdil, da so nacionalisti zavzeli Toledo in Alcazar. Ob 22 uri so vse radiopostaje, ki so v rokah nacionalističnih čet, prekinile svojo oddajo in sporočile to vest z vzklikom: ¡Arrriba España!

Gibraltar, 28. septembra. Reuter: Vojne ladje španske vlade, ki so pred nekaj dnevi odšle iz Malage, so prišle pred Bilbao. Ladje so odplule skozi Gibraltar okoli polnoči med 24. in 25. septembrom.

Včeraj popoldne so nac. ladje četrtič bombardirale La Tónaro, toda vladno topništvo je energično odgovarjalo.

Vesti iz Belgrada

Belgrad, 28. sept. m. V vojno akademijo je bilo sprejetih 210 novih gojencev, od katerih je 26 Slovencev. Ker je rok za vlaganje prošnje za sprejem v to šolo že potekel, se lahko naknadno vlagajo prošnje samo še na voljnega ministra, ker je potrebna za sprejem v vojno akademijo njegova privolitev.

Belgrad, 28. sept. m. Kasacijski sodišče je znižalo kazen akademiku Slobodanu Nedeljkoviču, ki je ubil dijaka Zarka Marinoviča, od 5 let in en mesec robije na 4 leta in en mesec robije.

Belgrad, 28. sept. m. V ponedeljek, 28. t. m. bo priselva v Belgrad večja skupina francoskih poslancev, ki so na potovanju po srednji Evropi. Francoski poslanci bodo prišli k nam preko Nemčije, Češkoslovaške, Avstrije in Madjarske.

Zagreb, 28. septembra. b. V Zagreb je prišel angleški publicist Seton Watson, ki je danes popoldne obiskal dr. Vladka Mačka, popoldne pa se je sestel z dr. Trumbićem. Opoldne je obiskal tudi uredniške prostore »Obzora«. Prisostvoval je tudi parastosu za pokojnim Pribičevićem.

Posledice razvrednotenja v Švici

Bern, 28. septembra. AA. Havas: Snoči sta bila objavljena dva dekreta zveznega sveta. Prvi dekret pravi, da je bilo švicarski Narodni banki odrejeno, da naj določi novo vrednost švicarskega franka, in sicer se naj določi vsebina zlatega franka med 190 in 215 miligramov čistega zlata. To pomeni, da se švicarski frank devalvirava za 30 odstotkov. Ministrstvo narodnega gospodarstva pa poroča, da je v smislu drugega dekreta storilo vse, kar je bilo potrebno, da se od 28. septembra začne izvajati odredbe, ki so v skladu z novo valutno politiko. Prepovedano je povišanje cen kateregakoli blaga in v hotelih, povišanje cen za plin in električni tok, povišanje stanarine in slično. Zvišanje cen bi bilo dovoljeno šele tedaj, če bi to za vsak slučaj upravičenost zvišanja cen mogla ugoviti zvezna vlada in njeni pristojni organi.

130 policajev toži Dunaj, odnosno upravo dunajskega mesta, ker so bili zaradi socialnodemokratske ustaje 1927 po krivici odpušteni iz službe. Gre za odškodninsko vsoto 350.000 šilingov.

Nemiri so izbruhnili celo na malem otoku Guadeloupe, čeprav velja ta sredi Tihega morja ležeči otok za raj na zemlji. Spopadov je kriv radio. Zažgali so edino šolo ter se med seboj ranili, da je bilo nekaj mrtvih.

114 smrtnih žrtev so zahtevali spopadi med Arabci in angleško vojsko v zadnjih dveh dneh. Angleži so Arabce povsod razganjali z letali.

Proti mednarodnemu judovstvu je začelo nastopati tudi italijansko fašistovsko časopisje zaradi zadnjega judovskega kongresa v Zenevi. Fašizem mora biti proti vsaki internacionalni, tudi proti verski, zlasti pa proti taki, kakor je judovska.

Italijanski minister za propagando Alfieri je dospel v Berlin, kjer se udeležil kongresa Mednarodne zveze avtorjev in skladateljev.

Vesti od 28. sept.

Nemške bojne ladje v Španiji bodo 1. oktobra zamenjane. Na mesto njih pride novo brodogradilno oklopnic in torpedovk.

Finska vlada je včeraj odstopila. Predsednik republike še ni dal nobenemu predstavniku strank mandata za sestavo vlade.

954 avtomobilov in tovornih koles so prodali po statistiki češkega trgovskega urada v avgustu. 92 odstotkov teh vozil je češkega izdelka.

Komunisti so proti razvrednotenju franka in bodo temu razvrednotenju nasproti tudi ostali, je na včerajšnjem zborovanju francoske komunistične stranke v Bureauxu dejal voditelj francoskih komunistov Maurice Thorez. Toda glasovali bodo za ta sklep.

Finančno nadzorstvo nad Avstrijo, ki ga je izvajala ZN, je bilo na sobotni seji Sveta ZN soglasno ukinjeno.

Upora na Portugalskem ni, kakor trdi sinočnje poročilo libnonskega zunanjega ministrstva. Vsa vojska je zvesta vladi.

Predsednik turške vlade pride v London, toda šele spomladaj. Tedaj se bodo razgovarjali o sklenitvi sredozemske pomorske zveze.

Kolektivno pogodbo za peke so sklenili in podpisali zastopniki pekovskega delavstva v soboto v Belgradu. Spodletela pa so pogajanja za kolektivno pogodbo keramičnega delavstva.

Largo Caballero naj ostopi, zahteva španska anarhistična zveza, ki hoče sestaviti v Madridu čisto anarhistično vlado.

Ostre ukrepe proti tujcem, ki bi hoteli v Belgiji vršiti politično agitacijo in se mešati v belgijske notranje zadeve, je sklenila predvčeršnjim belgijska vlada na sobotni seji.

Prvi korak za uravnoteženje denarja na svetu imenujejo londonski listi razvrednotenje francoskega franka.

X. kongres za raziskovanje tropskih bolezni se je začel v Hamburgu, in sicer v tamkašnjem zavodu za tropske bolezni. Kongresa se udeležujejo delegati vseh obmorskih držav.

Nove člane sveta ZN bodo sprejeli na današnjem popoldanskem zasedanju. Namesto Argentine pride Bolivija, namesto Danske Švedska, namesto Avetrije Nova Zelandija.

Koalicijsko vlado na Švedskem, v kateri sodelujejo socialni demokrati in agrarci, je sestavil Hansson Sandler, ki bo v novi vladi zunanji minister.

Dva in pol milijardi dinarjev bomo politiralni od znižanja, odnosno in razvrednotenja francoskega franka z ozirom na posojila, ki smo jih dolžni Franciji, in ki znašajo okrog šest milijard dinarjev. Ker se zmanjša vrednost franka za 30 odstotkov, se tudi vrednost naših dolgov zmanjša za toliko. Seveda, če ne bo razveljavljenje imelo posledic tudi za našo valuto.

Bivši španski kralj je dospel v Gibraltar, kakor poroča včeraj Reuterjev dopisnik.

Pelletierjeva repatica razpada, kakor so ugotovili letos v avgustu, ko smo jo poslednjič videli na obzorju našega neba.

Novo katalonsko vlado je včeraj sestavil bivši predsednik katalonske generalidada Companys, o katerem so se pretekle tedne širile vesti, da so ga anarhisti ubili.

Položaj v Abesiniji se za Italijo dan za dnem izboljšuje, kakor poroča italijansko časopisje v svojih obširnih prikazih. Tam vlada popoln mir.

Zadušnica za Pribičevića je bila v soboto v Zagrebu, kakor poroča včerajšnje »Jutro«. Tudi te, ki je bila bliže Ljubljani se Pribičevići udeležili. Italija bo zaradi franka izgubila, ker je v rimskih bankah veliko naložb v francoskih frankih.

1000 km državnih avtomobilskih cest so dogradili v dveh letih v Nemčiji in so 1000 kilometer slovesno proslavili.

Trgovinska pogajanja med nami in Madjarsko za sklenitev nove trgovske pogodbe so se začela v Budimpešti.

Portugalski delegat pojde v London na sejo odbora držav za nevmešavanje v španski vojni. Ta portugalski sklep je samo formaln, ker Portugalska ne misli prenehati s pomočjo španskim nacionalistom.

Celo mesto je zgorelo zaradi gozdnih požarov v državi Oregon v USA. Mesto Sandon šteje 1500 prebivalcev.

Japonci beže iz Kitajske zaradi zadnjih dogodkov v Sanghaju, ki so po vsej kitajski državi vzbudili silno ogorčenje proti Japoncem, ki hočejo Kitajsko spraviti podse.

Na drugo potovanje po Češkoslovaški je odšel predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš. Njegova pot ima namen ugotoviti zvezo med Slovaki in Čehi, ki je bila dozdaj kaj šibka.

Izvoz zlata bo omejlva zaradi zadnjih dogodkov v svetovnem denarstvu tudi USA.

Madjarska vlada nastopa proti socialistom, kakor poročajo iz Budimpešte, ker se socialno-demokratska stranka v svojem časopisju silovito izpostavlja za španske anarhiste in komuniste.

Voditelja Resistov Degrellea bo postavila pred sodišče belgijska vlada, ker ga dolži korupcijskih mahinacij z raznimi tajnimi fondi.

Korporativno ustavo dobi italijanska Vzhodna Afrika takoj, ko konča svoje inspekcijsko potovanje po vseh italijanskih kolonijah minister Lessona. Tako pišejo včerajšnji rimski listi, ki pravijo, da bo najprej dobila civilno, potem pa še vojskovo ustavo s samostojno vojsko.

Novo komunistično akcijo v Avstriji in Madjarski bodo po moskovskem sklepu začeli z oktobrom. Moskva je dala za to dva milijona zlatih rubljev. Avstrijski komunisti imajo 24 organiziranih napadalnih oddelkov z 19.000 člani in dobivajo orožje iz CSR.

Posledica znižane vrednosti francoskega franka:

Splošno razvrednotenje zlatih valut v Evropi

Pariz, 28. septembra. Sklep francoske vlade, da zniža vrednost francoskemu denarju za 25 do 30 odstotkov, kar se je zgodilo po sporazumu z angleško in ameriško vlado, je vzbudil presenečenje in posledice po vsem svetu. Po mrzljivi razgovorih, ki so se vršili ves včerajšnji dan v evropskih kabinetih, kažejo, da bo razvrednotenje francoskega franka sledilo razvrednotenju denarja po vseh evropskih državah, ki imajo zlato podlago.

Finančni odbor francoske zbornice, kateremu je vlada dala v potrditev ta načrt, je ta načrt brez sleherne spremembe sprejel. Načrt vsebuje splošna določila, kako naj se razvrednotenje izvede, vse tehnične podrobnosti pa bo določala nova uredba. Za danes ob 9 je sklicana izredna seja francoske zbornice, kjer bo govorilo okrog 15 govornikov, med njimi predsednik vlade Blum, finančni minister Aurioi in desničarski finančni strokovnjak Paul Reynaud, katerega govor pričakujejo z največjim zanimanjem.

Vlada je pripravila celo vrsto ukrepov, ki so v zvezi z razvrednotenjem franka. Vsi zasebniki bodo morali prisilno oddati vse zlato po cenah, ki jo bo določila država, da se prepreči kopiranje zlata v zasebnih rokah. Tej ceni bo podvrženo tudi vse francosko zlato v inozemstvu. Ker se bodo

cene vsemu nekoliko dvignile, bodo morali vsi podjetniki delavske plače prilagoditi novim stroškom za življenje. Vlada bo za vsako ceno preprečila porast druginje in bo nadzirala vse cene ter po potrebi tudi znižala carine za življenjske potrebščine. Znižali bodo davke na sladkor in bencin ter znižali obresti hipotekarnih posojil na pet odstotkov. Zavarovali bodo tudi male vlagatelje in rentnike. Vlada bo ustanovila poseben varnostni sklad, ki naj prepreči nihanje franka na borzah.

Po zadnjih vesteh bo znižala svojo valuto tudi švicarska vlada za 30 odst., dalje Nizozemska goldinar prav tako za 30 odst. Negotovo je, kaj bodo storile Italija in Nemčija, Poljska, Turčija, Češkoslovaška, Švedska, Belgija in še nekaj drugih držav, ki imajo stabilizirano valuto na zlati podlagi, ne bodo spremenile vrednosti svojega denarja, če ne bo tega zahteval mednarodni finančni položaj.

Splošno vlada v Evropi in v Ameriki prepričanje, da je z razvrednotenjem franka in z valutnim sporazumom med Ameriko, Anglijo in Francijo konec mednarodne valutne vojne in težkih posledic, ki jih je ta vojna za mednarodno gospodarsko življenje imela.

Cehi o naših občinskih volitvah

Praga, 28. septembra. »Praške Novine« prinašajo uvodnik pod naslovom »Pred občinskimi volitvami v Jugoslaviji«. Članek pravi med drugim: Svečana obljuba, ki jo je dala jugoslovanska vlada, je izpolnila. Normalizacija razmer v državi, ki je hudo ležala na srcu kneza namestnika Pavla, in ki je pogoj za vrnitev parlamentarizma, je postala že realnost v smotrenih etapah. To je program, proti kateremu ni mogoč nihče nastopiti.

Dalje pravi pisec, da se je po petomajskih volitvah občutila v zraku nevarnost pred prelivanjem krvi, kar bi ogrozilo državo. Treba je bilo mnogo takta in zdravega razuma, da se vihar pomiri. Dr. Stojadinović si je zadal prvo nalogo, pomirjenje duhov. To je prva doba njegovega programa. Od zdaj lahko vsakdo svobodno pove svoje mnenje. Zmagala je psihološka metoda. In tako je država ponovno dobila urejene razmere. Zdaj, ko so deležni osnovni pogoji za politično bolj odprte razmere, prihajamo v drugo periodo, to je v občinske volitve. To pot se ustavne določbe srečno vjemajo z okolščinami, ne samo politično, temveč tudi gospodarsko. Predsednik vlade dr. Stojadinović je načel vprašanje javnih del. Razen tega je zrasel izvoz kmetijskih pridelkov. Po tolikih letih bede je

vlada dr. Stojadinovića začela politiko zdravega gospodarstva. Še več, dr. Stojadinović je s svojimi sodelavci izdelal besedilo enega izmed najvažnejših aktov, uredb o kmetijskih dolgovih. Po dobljenih informacijah računajo, da znaša ta dolg 4 milijarde Din. Na osnovi teh treh važnih elementov miru v državi, gospodarske povzdige in ureditve kmetijskih dolgov, vlada lahko s popolnim zaupanjem gre na občinske volitve.

Parlamentarne volitve ta trenutek še niso na dnevnem redu, ker mandat sedanje skupščine še ni potekel. Izredno smiselna politika, ki jo Belgrad vodi proti Zagrebu, je zadnje leto izpremenila razmerje med obema bratskima plemenoma tako zelo, da se sme pričakovati od druge periode programa predsednika vlade popoln sporazum med vladno stranko JRZ in bivšo hrvaško stranko, tem prej, ker so se vsi poskusi izvenparlamentarne opozicije, da se ustvari skupen blok, izjalovili. Zagreb ni hotel postati steber za male srbske opozicijske stranke s prevzetjem oblasti, zato hoče sporazum z največjo stranko v državi, ki bo zbrala okoli sebe največ narodnih sil. Izid občinskih volitev bo zato delo za definitivni sporazum med Belgradom in Zagrebom. Zato pričakujejo te volitve nestrpno vsi.

čili morebitni ropot z vrta.

V trgovini so se vlomilci lotili najprej predalov, v katerih so bila nakopičena živila. Odnesli so cel zavoj sladkorja z zabojem vred. Dalje so pobrali večjo množino čaja in drugih živil. Iz večje pa so odpeljali tudi žensko kolo.

Trgovka Hvastija trpi približno 3000 Din škode. Orožniki se sicer trudijo, da bi dobili kako sled za vlomilci, toda doslej brez uspeha.

Vlom v romarsko cerkev

Celje, 28. septembra.

V noči od nedelje na ponedeljek je bil izvršen v romarsko cerkev v Petrovčah drzen vlom. Okoli pol dveh ponoči so neznanji vlomilci vdrli v cerkev ter odnesli dragoceno monštrance, kelih in dva cerkvena prta. Po svojem brezverskem početju so vlomilci izginili neznan kam in jih dosedaj še niso mogli zaslediti.

Vlom v Savljah

Ježica, 26. septembra.

V noči od četrtka na petek so neznanji vlomilci obiskali trgovino Hvastije Franciške v Savljah. Po ugotovljenih okolščinah je moralo biti vlomilcev več. Domači so sicer spali v pritičju, kjer se tudi nahaja trgovina in gostilniški prostor, pa niso ponoči slišali nobenega šuma. Šele zjutraj, ko je domača hčerka prišla v trgovski lokal, je videla, da je po trgovini vse razmetano ter da so vlomilci odnesli razmeroma dober plen.

V hišo so vlomilci vdrli z vrta skozi okno gostilniške sobe. Debele železne palice so v oknu krajkoma upognili ter skozi nastalo odprtino zlezli v gostilno, odtod pa skozi vežo v trgovino na drugi konec hiše. Vrata v trgovino so odprli z vitrihom. Zaklopko pri ključavnici so zatankili vlomilci z žveplenko, da bi na ta način prepre-

Zborovanje JRZ v Belgradu

Belgrad, 28. septembra.

Včeraj je belgrajska JRZ organizirala veliko manifestacijsko zborovanje v mestu. Na zborovanje je prišlo okrog 40.000 ljudi, ki so živahno in navdušeno pozdravljali predsednika vlade in ostale ministre. Pred shodom je bil velik sprevod vseh mas, ki so prihitele na shod. Zborovanje je otvoril minister Gijura Janković, ki je poudarjal velike zasluge predsednika vlade za ureditev naših notranje-političnih prilik, še v večji meri pa za gospodarski dvig naše države. Za njim je govoril predsednik vlade dr. Milan Stojadinović. Zahvalil se je vsem udeležencem, Belgrajčanom, delavcem, a najbolj mladini.

Brezposelnost pada

JRZ hoče postati v socialnih in delavskih vprašanjih najnaprednejša organizacija. Sprejeli bodo vsak sklep, ki bo mogel ustreči upravičenim zahtevam delavstva. Da je to resnično, da je to v našem programu, smo dokazali že z delom svojega prvega leta. Izvajamo javna dela, kakršnih še naša država ni poznala. Gradimo ceste, zidamo železnice, mostove, šole, gradimo industrijska podjetja, vodovode, gradimo razna poslopja in urade. Med ljudi prihaja počasi zopet denar. Brezposelnost nevarnost smo odvrnili od naše države. Po uradnih podatkih osrednjega urada za zavarovanje delavcev, je bilo junija 1934 zaposlenih pri nas 570.000 delavcev, v juniju 1936 pa 630.000, torej za 60.000 več. Toliko ljudi je našlo kruha in zasluzka. Samo v resoru ministrstva za gradnje so znašali delovni dnevi za javna dela l. 1934 vsega 650.000, letos do 1. septembra pa 3.800.000. Dočim smo torej na eni strani preprečili brezposelnost, smo na drugi strani povečali zaposlenost. Hkratu pa smo zvišali tudi mezo. Vršile so se tudi delavske stavke. Prvič v zgodovini stavk v naši državi so se državne oblasti vedle nampram delavcem korektno. Policija ni aretirala stavkajočih delavcev, kakor se je dogajalo pod prejšnjimi režimi, in tudi ni nastopala sovražno proti delavstvu, kakor se je prej prakticiralo. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in banke uprave so nastopale po mojih navodilih kot dobrohotni posredovalci in so uredile vse stavke v korist delavstva. Red in mir nista bila nikjer porušena. Socialni red in mir branimo in bomo branili proti vsakomur. Istočasno pa bomo branili koristi delavstva. Delali bomo s socialnim zavarovanjem in varstvom, tako da bo tudi delavski stan videl v nas svojega iskrenega prijatelja.

Ne zahtevamo, naj nam delavec verjame na besedo, cenijo naj nas po naših delih. V ta namen smo ustanovili delavsko sekcijo JRZ, ki naj postane naš svetovalec in naš pomočnik. Z njenim sodelovanjem upamo, da bomo lahko popravili stanje našega delavstva in s primernimi ustanovami varovali delavske interese, tako da bodo stavke odveč in bomo lahko ustvarili vse pogoje za delo in življenje našega delavstva.

Uradnik je na vrsti

Tudi trgovina, obrt in industrija so nam prav tako na srečo, kakor kmetovalci. S splošnim izboljšanjem gospodarskih razmer v naši državi upamo,

Skoraj 2000 volilcev za volitve v TOI v Celju

Celje, 27. septembra

Krajevni volilni odbor za volitve v zbornico TOI v Celju je obvestil vsa združenja, da so volilni imeniki za vsa volilna telesa razgrnjeni od torka 29. septembra do torka dne 13. oktobra in to vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 4. do 6. ure popoldne v spodnji dvorani Obrtnega doma v Celju, Gledališka ulica št. 2. Razgrnjene volilne imenike sme pregledati vsak pripadnik zbornice in jih tudi prepisati v označenem roku. Rok za reklamacije zoper volilne imenike se začne z dnem razgrnitve volilnih imenikov, to je dne 29. septembra t. l. in poteče dne 13. oktobra t. l.

Reklamacije se smejo nanašati na popravke osebnih in stvarnih pogrškov v volilnih imenikih radi naknadnega vpisa oseb, ki imajo aktivno volilno pravico in izbriša oseb, ki te pravice nimajo. Reklamacije se morajo vlagati pisмено. Vloži jih lahko vsak pripadnik zbornice, ki ima aktivno volilno pravico. Reklamacijam morajo biti priložene uradni listine, ki dokazujejo, da so izvajanja reklamacije točna. Reklamacije zoper volilne imenike se morajo izročiti po želji reklamanta pri pristojnem krajevnem volilnem odboru v Celju ali pri glavnem volilnem odboru v Ljubljani. Reklamacije se morajo izročiti pri enem ali drugem izmed navedenih odborov osebno ali po pošti najkasneje do 14. oktobra t. l.

Krajevni volilni odbor za zbornico TOI v Celju je sledeč: predsednik dr. Zobec Ivan, sreski načelnik; namestnik predsednika: Reya Adolf, pol. upr. pristav; delovodja: Lupic Karol, dipl. jur. in volonter sreskega načelnika; namestnik delovodje:

da bo napočil čas, ko bomo lahko ustregli tudi upravičenim željam našega državnega uradništva.

Upamo, da bo ljudstvo nagradilo naše delo pri današnjih občinskih volitvah. V JRZ smo zbrali nekdanjo narodno radikalno stranko in dober del bivše demokratske stranke. Obenem pa smo pritegnili v našo stranko tudi dr. Korosečco Slovensko ljudsko stranko in Spahovo muslimansko organizacijo. To kar je bila naša velika uspešna učitelja in nesmrtnega voditelja Nikole Pašiča (Slava mu!), to se je posrečilo nam, njegovim učencem. V bratsko kolo, v enotno veliko in močno organizacijo, v skupno politično fronto smo združili ogromno večino Srbov, ogromno večino Slovencev in ogromno večino muslimanov. Tako se je uredila napoved podpredsednika naše stranke dr. Koroseca, ki je že l. 1920. v nekem svojem govoru izjavil, da veruje, da bodo mogli Slovenci stalno sodelovati z radikalno stranko.

Naš ugled v svetu

Naša zemlja je velika, naše ljudstvo je zdravo, vojska je pripravljena, v dobri smo družbi prijateljev in zaveznikov. Ugled naše države je v tuji velik. Kot dokaz naj nam bodo pravkaršnje volitve v Zenevi. Jugoslavija je prišla na tretje mesto med 50. državami. Tudi l. 1934. smo dobili podpredsednika, toda tedaj na 6. mestu, dočim je sedaj naš podpredsednik na tretjem mestu. Tedaj je glasovalo za nas 31 držav, sedaj pa 44 držav. Prišli smo na tretje mesto koj za Francijo in Veliko Britanijo. Vidite bratje, kako velik je svetovni sloves naše države v tej najvišji ustanovi držav vsega sveta. Čeprav pa smo močni in pripravljeni vendar ne želimo drugega kakor miru, miru z vsemi sosedi, miru na vseh naših mejah. Bratje, kdor bo spoštoval ta naš mir, mu bomo iskreni prijatelji in sodelavci pri splošnem mednarodnem sodelovanju.

Govor dr. Milana Stojadinovića so prisotne množice opetovano prekinjale. Na kraju so nagradile predsednika vlade z dolgotrajnimi ovacijami in vzklikanjem Nj. Vel. kralju, kraljevskemu namestništvu, kraljevski vladi, vodstvu JRZ in Jugoslaviji. Shod je zaključil podpredsednik krajevnega odbora JRZ in podžupan Drago Todorović.

Odločilna zmaga JRZ v moravski banovini

Belgrad, 28. septembra.

Po vesteh, ki so prispеле v Belgrad do 12.15 ponoči, je JRZ pri volitvah v moravski banovini odločilno zmagala. Po teh poročilih je dobila večino v 246 občinah od vseh 296, kar bi bilo v odstotkih 83. Opozicija je zmagala samo v 39 občinah (13%) in sicer tako imenovana združena opozicija v 26 občinah, skupina JNS v 7, skupina Dragoljuba Jovanovića v 4, pristaja Ace Stanojevića pa samo v 2 občinah. Iz tega se prav dobro vidi, da je pri teh volitvah Ace Stanojević doživel velik poraz. Po zadnjih vesteh ni v svojem rojstnem kraju, v Knjaževcu, Aca ni zmagal.

Toplak Vinko, upr. pis. uradnik; predstavnik trgovine: Mislav Anton; njegov namestnik: Hladin Valentin; predsednik obrtnikov: Kukovec Vinko; njegov namestnik: Golob Karol; predstavnik gostilničarjev: Bergelez Slavko; njegov namestnik: Berger Ferdo.

Krajevni volilni odbor na Vranskem je pa naslednji: predsednik: Zorko Jožef, starešina sreskega sodišča; namestnik predsednika: Kladnik Jožef, poštini upravitelj; delovodja: Jovan Jožef, občinski delovodja; namestnik delovodje: Šifer Franc, pis. uradnik pri sodišču; predstavnik trgovine: Strah Jožef; njegov namestnik: Ručigaj Ivan; predstavnik obrtnikov: Virjent, čevljar; njegov namestnik: Smogavec Franc, krojač; predstavnik gostilničarjev: Grčar Albin; njegov namestnik: Kriznik Jožef.

Združenje trgovcev za mesto Celje razglša, da so volilni imeniki za volitve v Zbornico za TOI, ki se vrše v nedeljo, dne 29. novembra 1936 za 26. volilno okrožje trgovskega volilnega odseka za mesto Celje, razporejeni od torka 29. t. m. do torka 13. oktobra med uradnimi urami v prostorih Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica št. 8. Razgrnjeni volilni imenik sme pregledati vsak pripadnik Zbornice in ga tudi prepisati v označenem roku. V istem roku je tudi vlagati reklamacije zoper volilni imenik.

V celjskem sodnem okraju je vpisanih v volilne imenike za volitve v Zbornico TOI skupaj 1886 volilnih upravičencev; in sicer v trgovinskem odseku 565, v gostinskem odseku 293 in v obrtnem odseku 1028.

800 m: 1. Georgukopulos (G) 1.59,8. 2. Goršek (J) 2.02,1. 3. Lapusan (R) 2.08,3.
Skupno število točk: 1. Grčija 41. 2. Jugoslavija 22. 3. Rumunija 12. 4. Turčija 12 in zadnja Bolgarija 3.

Štabela 4x100 je bila preložena na danes.

Češka : Jugoslavija 2 : 0

Praga, 28. sept. Na včerajšnjih teniških tekmah v Pragi sta naša favorita Punčec in Mitič nepričakovano popustila. Ona sta izgubila igri in sicer je Češka premagala Punčeca v treh setih. Mitič pa je podlegel v petih setih proti Sibi.

Vsa vas v nevarnosti

Maribor, 27. septembra.

V Kušanovcih v občini Križevci, je izbruhnil na stanovanjski hiši Aleksandra Novaka požar, ki se je naglo razširil tudi na gospodarsko poslopje. Razen teh objektov so zgoreli vsi poljski pridejki, vso pohištvo, poljsko orodje in živina. Posestnik ima 100.000 Din škode. Ker je bilo vetrovno, se je požar razširil še na sosednja poslopja posestnika Janeza Novaka, kateremu je požar upepeljal zaren stanovanjske hiše tudi gospodarsko poslopje, ves pridelek in pohištvo. Le živino je še mogoče rešiti, škoda znaša 50.000 Din. Ognjeni element je nadalje uničil imetje posestniku Janezu Boharju, ki trpi 60.000 Din škode, posestnici Ani Novak pa je uničil stanovanjsko hišo. Vseled velike suše in pomankanja vode so se gasilci morali omejiti le na lokaliziranje požara, kar se jim je tudi z velikimi napori posrečilo. Bila je velika nevarnost za vso vas. Skupna škoda, ki jo pogoreli posestniki trpijo, znaša 230.000 Din. Posestniki so tem huje prizadeti, ker niso imeli svojega imetja zavarovanega.

„Kralj Lear“

Shakespearejevo delo je doseglo popolen uspeh

Ljubljana, 28. septembra.

Po otvoritvi dramske sezone, ki smo jo letos pričeli z enkrat najboljšim slovenskim dramatikom Ivanom Cankarjem, smo imeli snoči priliko videti kot drugo premijero delo največjega svetovnega dramatskega genija Shakespeara. Prav je, da v vsaki sezoni vidimo nekaj klasičnega, saj so gledališča, ki poskušajo dati v enem letu čim več takih del na repertoar. Vpliv Shakespeara je večni, njegova dela delujejo simno tako po vsebini kakor po obliki še danes in še bodo stoletja.

»Kralj Lear« obsega v knjigi 25 slik, ki jih je režiser Ciril Debevec spretno predelal in strnil v 12 slik, tako da vsebinski zaključki nikjer ne trpijo nasilja.

Learstvo imenujemo »tragedijo nehvaležnosti«, tragedijo, ki jo veliki ljudje, geniji skoraj vedno doživijo v svojem zemeljskem bivanju. Mogočni in dobrostrni kralj zapade hipni slabosti — starosti: od svojih treh hčera želi slišati božajoče besede ljubezni in hvaležnosti. Starejši hčeri, Goneril in Regan, se na »svetarc« že razumeta in izljeta iz-umetničene slavospeve otroške ljubezni, Kordelija pa, ki srea ne nosi na jeziku in tega narediti ne more, pade v nemilost. Prvi dve dobita razdeljena kraljestvo, tretje oče razdedini. Ko pa hoče stari Lear s svojim spremstvom bivati zdaj pri Goneril zdaj pri Regan, se izkaže za nehvaležni in ga postavlja pred vrata. Pred smrtjo je ga spomni s pravo ljubeznijo leona, ki jo je zavrgel. Ta fabula služi za glavno dejanje. Tej v odmev je Shakespeare ustvaril drugo fabulo o grofu Gloucestru, ki tudi zavre svojega dobrega sina radi natočevanja nezakonskega sinu. Ko oče izgubi vid, takrat šele spozna, kako je bil v ljubezni varan. Ta fabula služi za stransko dejanje, ki se seveda z glavnim prepleta. Je nekako dopolnjevanje, obnavljanje in pojasnjevanje motiva cele žaloigre.

V obeh fabulah si stojijo nasproti stari in mladi: oče — hčere, oče — sinova. Znana je priljubljena obdelava teh motivov v svetovni literaturi in v vseh časih. Cele dobe stojijo pod dojmom te borbe.

»Kralj Lear« spada med najsilnejše umotvorne angleškega genija. Kot umetnina obsega vse tri dimenzije: ima v sebi globino človeške srea, veličastje dramske tehnike in širino vseh poetičnih izraznih sredstev. Scena v viharju sredi gozda tvori osrednje žaloigre. Kralj je zgubil vse, kar ga loči od soljudi, zdaj je tu gol človek sredi besnečih elementov, poleg njega pa pregnani Edgar, že bolj žival kot človek. Pri tem dokončnem človeškem spoznanju, ki ni daleč od blaznosti, doživi Lear največje trpljenje človeške srea in obnem očičenje. S to sceno dobi tragedija svojo filozofsko poglobitev. Vso veličino imajo Shakespearejevi junaki predvsem zato, ker to niso posebej lastnosti (zlobnost, dobrota itd.), ampak so cel ljudje, mnogostrani v svojih naravah z vso zapletenostjo človeških duš. Pri vsem nehanju junakov vpleta pisatelj v dejanje naravne moči in prikazni. S tem dobi umetnina oni ekspresivni značaj, kjer stoji človek nasproti naravi ali višjim silam, in ki ga imajo vsa klasična dela. Sodelovanje narave pa tudi prav lepo služi za učinek dramske tehnike: saj vihar upogne sivo kraljevsko dramo, da moli za brezdomce in izvržence. Med poetična sredstva moramo šteti pri pesniku izliv tehočih verzov, pri spodobne, miselna in duhovita mesta.

„Inžener“ vleče in potegne

Mačevanje za odklonjeno koketiranje

Ljubljana, 28. septembra.

Neka značilnost ljubljanskega družabnega življenja so zaključene družbe. Teh zaključeni družbi je v Ljubljani toliko, kakor v malokaterem mestu. Po trije ali štirje tvorijo eno družbo, v katero le redko lahko prodre četrti. To je v glavnem tudi povod, da se Ljubljana glede družabnosti zdaleka ne more primerjati ne s Celjem, še manj pa z Mariborom.

V teh ljubljanskih zaključeni družbah se marsikaj pripeti, kar ne pride v javnost. Vendar pa je dogodek ali bolje rečeno dogodivščina, ki si jo je privoščila neka ljubljanska gospoda iz take zaključene družbe, vredna, da zanjo izve tudi širša javnost, ker je stvar skorajda poučna in dokaj značilna za ljubljanske razmere: na eni strani kaže prefriganost neke take družbe, na drugi pa skrajno naivnost mlade, in sicer dokaj ugledne Ljubljančanke.

„Desinteressiert“ . . .

V ljubljansko kavarno zahaja stalna družba, ki šteje tri ali štiri gospe. V isto kavarno sta stalno zahajali dve ljubljanski dami. Zlasti ena od obeh se je gospodom dopadla in — drugača dela očitno niso imeli — začelo se je koketiranje. Dama pa koketiranja ni stoočstveno vračala, dasi so se gospodje trudili, da bi pritegnili obe dami v svojo družbo. Nekoč so se gospodje odločili: eden od njih je stopil mimo mize, kjer sta sedeli dami, in na njuni mizi se je pojavil listek. Kaj je bilo na listku napisano, ne vemo prav točno. Dejstvo pa je, da se je listek kmalu vrnil nazaj na mizo, pri kateri so sedeli omenjeni gospodje. Ves odgovor je bil zapodan v eni sami besedi »Desinteressiert«, ki je bila napisana na drugi strani vrtniškega se listka.

Odgovor je deloval v moški družbi kakor mrzel tuš. Tistega dne je zavladalo v njihovi družbi slabo razpoloženje. . . . Toda, to ni trajalo dolgo. Začeli so kuhati mačevanje. Po dolgem in vestranskem preudarku so po nekaj dneh prišli do originalnega načrta, do katerega jim je bolj pripomoglo naključje. Prijateljica omenjene dame je namreč tiste dni odpotovala iz Ljubljane, kar je zvedel eden izmed gospodov iz družbe, ki je kovala mačevanje. Še tistega popoldne je bil v kavarni odobren bojni načrt, ki se je začel nato odvijati.

„Da si izbere nevesto . . .“

Naenkrat je dobila dama, ki je prihajala tedaj v kavarno sama, na svoj naslov domov pisno iz kraja, v katerega je odšla njena prijateljica. Pisno je bilo pisano na stroj — za kar je bilo v njem tudi opravičilo. Dama je nasledila: mislila je, da je pisno res od prijateljice. V resnici pa so sestavili vsebino pisma v kavarni — le nekaj miz proč od njene stalne mize.

Vsebinska pisma je bila nekako takale: »Ko sem se zadnjič vozila iz Ljubljane v . . . sem v vlaku slučajno naletela na nekega inženjerja — Slovenca, ki pa je drugače zaposlen v Franciji. Ima krasno službo in je pravi bogataš. Prišel je v Slovenijo, da si izbere nevesto, češ, da hoče imeti Slovenko. Ocenjeval mi je ljubljanske dame in pri tem dejal, da se mu je zelo dopadla neka

Kakor v tragediji dober človek trpi, tako se zloben — samo do zaslužene kazni — v uspehih dviga (Edmund). Navajeni smo, da smrt v Shakespearejevih delih kosi na veliko. Resnico odkrivati je dano le norec, pregnanec, slepec, dobremu grofu. Znan je pregovor: »Otroci in norci govore resnico.« Edino norec in njemu podobni smejo brez kazni govoriti neponarejeno resnico.

Vsa umetnina je zavita v romantično pravljico — čen plašč davnine in dvorskega življenja. Življenje in človek pa sta zajeta tako široko in globoko, da vpliva žaloigra še po nekaj stoletjih sveže. Ni čuda torej, da se smatra kulturnim narodom le oni, ki ima Shakespeara v prevodu. Cele generacije so se posvečale temu delu. Dobri prevodi so se v narodu smatrali za velik kulturni dogodek in preobrat. Spomnimo se samo Nemcev, v kolikor različnih prevodih so si ga prisvojili. Umetniki vseh časov so si ga stavili za vzor. Slovenci imamo »Kralja Leara« v Funktovem prevodu, ki ga je Zupancič na nekaterih mestih izboljšal. Snočnja predstava je bila velik umetniški užitek: Lear je v Learju, v kraljevski in očetovski postavi razvil vse svoje silne zmožnosti, kakor je uspel posebno tudi Devoletjev Norec, Janov Edgar, Lipahov Gloucester, Jerman (kralj francoski), Cesar (vojvoda cornwalski), Stupica (vojvoda albomski), Gregorin (grof Kent), Potokar (Oswald) i. dr. Learove hčere so igrale Boltarjeva, Danilova in Šaričeva, vse na svojem mestu, simpatije pa žanje predvsem vloga Kordelije.

Delo je režijsko uspelo v vsakem pogledu, največ radi tega, ker je režiser G. Debevec mnogo slik strnil v povezano celoto in delo postavil na oder res dovršeno in z vso pieteto do velikega mojstra.

★

Karambol sredi Ljubljane

Ljubljana, 28. septembra.

Včeraj popoldne je prišlo na cestnem in tramvajskem križišču pred Figovcem do tramvajske nesreče, kakršnih beleži kronika našega mesta le malo. V smeri od kolodvora je zrvizol redni tramvaj, v nasprotni smeri pa drugi. Mesto, da bi vozila tramvaja drug mimo drugega na različnih tirih, je naenkrat tramvaj, ki je privozil od pošte, zavozil na tir, po katerem je privozil tramvaj s kolodvora. Tramvaj, ki je prišel s kolodvora, se je s silo zadel v sprednji del prvega tramvaja. Zalel je bil tolik, da se je prvi tramvaj močno nagnil. V njem je bilo 12 potnikov, od katerih so trije stali na zadnjem pločniku. Te tri je tudi vrglo iz tramvaja na cesto. Pri tem je dobil večje poškodbe le načelnik trgovinskega oddelka na banski upravi gosp. dr. Rudolf Marn, ki je padel po cesti na hrbet. Njemu je nudil prvo pomoč zdravnik banski inspektor dr. Avramović, ki je bil slučajno v bližini. Gosp. dr. Marna so odpeljali v bolnišnico, a si je kmalu opomogel. Živčne pretrese so dobili tudi drugi potniki, vendar k sreči resnejših žrtev ni bilo.

V rekordnem času so tramvaja odvekli proti Šiški in ni cesti kjer se je zbralo veliko radevnecev, je bil zopet nemoten promet. Do nesreče je moglo priti radi tega, ker avtomatska kretnica ni delovala v redu.

blondinka v kavarni . . . Takoj sem si bila na jasnem, da si bila to Ti. Moral je biti v kavarni enkrat, ko mene ni bilo s Teboj, ali pa je videl tudi mene in mi je sedaj zato Tebe tako hvallil, ker je računal, da boš Ti to zvedela. Ta gospod je dal pred odhodom iz Ljubljane v dnevnik . . . inserat; ta inserat bo izšel že te dni, če že ni. Svetujem Ti torej, da pregledaš zadnje in bodoče številke tega lista in gospodu pišeš. Povem Ti, da Ti ne bo žal —

Ženitovajska ponudba v inseratu

Ne vemo, s kakimi občutki je dama, ki prehaja iz let gospodične v ona leta, ko mestna ženska mesto na gospodično raje sliši na damo, to pismo sprejela. Tudi ne vemo, ali se je bila v njej borba, kaj naj naredi. Vemo pač, da je gospodična — naselila. V ljubljanskem dnevniku, ki ima tozadevno inseratno rubriko, je gospodična res zasledila omenjeni inserat in — pisala. Ni pa zaupala tujemu gospodu svoje slike, tudi ne naslova; čutila pa je potrebo, da omeni da na svetu najde edino veselje še v tem, da v tej in tej kavarni pretečni del dneva čita liste in revije. S tem je hotela gospoda očitno opozoriti, da je ona tista, ki jo je videl v kavarni in ki se mu tako dopade . . .

Marsikatera podrobnost o tem, kako se je stvar potem razvijala, je zaenkrat zavita še v tajnost. Zaključena ljubljanska družba je namreč tudi za reporterja trd oreh in ni lahko izvleči iz take družbe kakih podrobnih podatkov. Na dan je prišlo le toliko, da je bil med inženjerjem iz Francije in med omenjeno gospodično preko inserata dogovorjen sestanek. Ob prvem sestanku pa menda ni izpadlo vse po načrtu in je bil dogovorjen drugi.

Mimohod kavarniških znancev

Nismo mogli ugotoviti, ali je gospodična pričakovala ta sestanek nestrno. Tudi ne vemo, kako se je počutila, ko je videla v listu poziv na sestanek. Tistega večera — bil je to zadnji petek — je gospodična ob osmi uri zvečer z bogsigavdi kakšnimi srčnimi občutki prav počasi drobila korake tam nekje v bližini liceja. Dišave okrog nje so vsaj na dva metra okrog pričale, da se šteje dama v boljšo družbo. Čakala je že kakih pet minut ter se ozirala po svojem inženjerju. Kot znak je bil dogovorjen šopek v gumbici; kje je torej kak gospod s šopkom ali zelenjem? Končno je prišlo, kakor je bilo skuhano v kavarni: Naenkrat se je pojavil mimo gospodične gospod, ki je imel v gumbici šopek. Ko je prišel tik mimo gospodične, je potegnil izpod suknje podolgovat kartonček in pomolil gospodični dobro čitljiv napis: »Desinteressiert«. Dama je obstala vsa zaprepačena; predno se je prav zavedla, za kaj gre, je bil mimo nje tudi že drugi gospod z istim napisom. Tedaj se je seveda že spomnila, kako in zakaj je prišlo do tega. Toda bilo je prepozno: mimo nje je bil že njen šesti znanec iz kavarne.

Od tedaj dame ni bilo več v dotično kavarno . . .

Balkanijada v Atenah

Atene, 28. sept. Na atenskem stadionu se je včeraj popoldne ob 8.30 pričela sedma balkanijada. Prisostvovalo ji je okoli 60.000 gledalcev, navzočih pa je bilo tudi lepo število odličnikov, kakor predsednik vlade Metaksas z ostalimi ministri, nemški minister Göbbels, tuji diplomatski zastopniki in drugi. Reprezentance Bolgarije, Jugoslavije, Rumunije, Turčije in Grške so korporativno prišle na stadion, na čelu s svojimi državnimi zastavami. Tekmovanje je bilo otvorenjeno s petnajstimi topovskimi strelji. Najprej je govoril predsednik zveze grških športnih združenj, za njim pa drški prosvetni minister, ki je pozdravil tekmovalce. Predsednik vlade Metaksas je nato otvoril sedme balkanske igre. Grški atlet Zakudis je v imenu vseh tekmovalcev položil olimpijsko prisego. Dan je bil zelo lep, le med tekmovanjem je pihal precej močan veter, ki je slabo vplival na posamezne rezultate.

Rezultati, ki so bili doseženi včeraj, so tilo:
Suvanje kroglice: 1. Kovačević (J) 14.13. 2. Stepanaki (G) 13.90. Irfan (T) 13.45.
Skok v višino: 1. Pantavis (G) 1.85. 2. Bular (T) 1.80. 3. Mor (J) 1.75. 4. Buratović (J) 1.75.
110 m zapreke: 1. Mantikas (G) 15.5. 2. Buratović (J) 16.
100 m: 1. Frangudis 11. 2. Sakelarin (oba Grčija) 11.3. 3. Lives (T) 11.5. 4. Bauer in Kovačič 11.8 (oba Jugoslavija).
10.000 metrov: 1. Kiriakides (G) 33.05.8. 2. Cristea (R) 33.40. 3. Varzakis (G) 34.02. 4. Rise (T) 34.55. Bručan (J) 35.19.04. Bručan je popolnoma odpovedal.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, 28. septembra: Venceslav.

Jutri: 29. septembra: Mihael.

LEKARNE —

Mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gospodarska cesta 10; mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

V Benetke—Padovo, avto, 10.—13. oktobra. Nedeljski eno- in dvodnevni avtoizlet: Trst, Gorica—Trst, Belgrad—Oplenac, kraljev grob, brzovlak, 9. oktobra. Rim—Neapelj, 12 dni po Italiji, brzovlak, 19. oktobra. Pojasnila pošlje zastojna uprava. Po božjem svetcu, Ljubljana, Wolfova 1.

Jugoslovansko društvo za proučevanje in zatiranje raka, pododbor Ljubljana, ima svojo glavno skupščino v torek, 29. sept., ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani s temle dnevn. redom: 1. poročilo predsedstva; 2. poročilo nadzorstva; 3. dopolnilne volitve v upravni odbor; 4. volitve častnega predsedstva; 5. samostojni predlogi; 6. slučajnosti. — Odbor.

Volitve v žornico za TOL, razgrnitev volilnih imenikov. Volilni imeniki za volitve svetnikov trgovskega, obrtnega in gostinskega odseka za mesto Ljubljana bodo razgrnjeni na mestnem poglavarstvu, Mestni trg 2, II. nad., soba št. 46, od torika, dne 29. septembra, od torika, dne 13. oktobra 1936, vsak delavnik od 9 do 12 in od 16 do 18 ure. Vsak pripadnik žornice sme med navedenimi uradnimi urami razgrniti imenike pogledati in prepisati. Reklamacije zoper volilne imenike se morajo vlagati pisмено pri krajevem volilnem odboru na mestnem poglavarstvu, soba št. 46, ali pa pri glavnem volilnem odboru, Beethovnova ulica 10. Reklamacijski rok začne dne 29. septembra in poteče dne 13. oktobra t. l. Reklamacije in priložene listine so takse proste.

Znižana vstopnina za obisk živalske razstave v Lattermanovem drevoredu. Zoološko društvo »Noec« je znižalo vstopnino za svojo veleznanimivo živalsko razstavo, in sicer od danes naprej plačuje odrasli 2 din in šolarji ter dijaki 1 din, otroci do 6 let pa so vstopnino prosti. S tem znižanjem hoče društvo kljub stroškom za nabavo novih živali, kakor so n. pr. opice, kakadu, dveh medvedov pralcev (Wasehbar) in nekaterih drugih zanimivih sesalcev oz. ptičev povečati obisk vsem slojem te poučne razstave, ki je nekakša propagandna prireditev za bodoči stalni zoološki vrt v Ljubljani. Vsi prijatelji živali in pa te vzgojne ustanove so vabljivi, da z večkratnim obiskom omogočijo vzdrževanje te razstave, katere obstoj še nadalje zavisi samo od številnega obiska.

Esperanto — sinteza evropskih jezikov, je torej živ mednarodni jezik in vsakemu potreben. Tečaj za začetnike bo odprl »Klub esperantistov v Ljubljani« v petek, dne 2. oktobra t. l., ob 20 v svojem lokalu, Cankarjevo nabrežje 7, I. nad. Učnina nizka, prigrasiti se more vsakdo.

Mizarski tečaj za mojstrske izpite. Opozorjamo mizarske pomočnike, ki nameravajo v dogledni dobi polagati mojstrski izpit, da se vrši v oktobru poldnevni večerni tečaj, na katerem se bo predavalo o nekaterih izpitnih predmetih, in sicer o tehnologiji lesa, dovrševalnih delih, orodju in strojih. Tečaj se bo vršil v priložni dvorani žornice za TOL v Ljubljani, Beethovnova ulica 10. Kdor se še ni prijavil, naj to nemudoma stori do 31. oktobra t. l. Tečaj je brezplačen.

Cofzova cesta za promet zaprta. Mestno poglavarstvo naznanja, da bo zaradi tlakovanja do nadaljnjega zaprta vsa Cofzova cesta od mosta Sv. Jakoba do Aškerčeve ceste.

Pomagajmo potrebnim!

Ljubljana, 28. septembra. Lani je mestna občina po soglasnem sklepu cerkvenih in posvetnih oblastev, industrijskih, trgovskih in delavskih korporacij ter dobrodelnih ustanov uvedla prostovoljno socialno davščino na sobe in uslužbence. Ljubljanski občani so se radi odzvali plačilu te davščine. Z dohodki je mogla mestna občina podpreti marsikatero reveža, kateremu bi brez dohodkov te prostovoljne davščine ne mogla dati ničesar.

Letos potreba ni nič manjša; še vedno stradajo otroci in odrasli, še vedno nimajo mnogi stanovanja, obleke in obutve. Zato je nujno, da potrka občina zopet na srea omih, ki jim življenje ne postaja po materinsko. Pobirala bo tudi letos prostovoljno davščino od stanovanjskih in poslovnih sob po 1 din na mesec in od uslužbencev po 4 din na mesec. Razposlala bo v kratkem prijavnice liste in je prepričana, da bodo naši občani lanske pripravljenosti podvojili. V uteho naj jim bo zavest, da so pomagali revežem in storili s tem svojo človečansko dolžnost. Mestna občina bo z nabranim denarjem zaposlila brezposelne pri javnih delih, ki se bodo vršila tudi pozimi. S tem bo stopilo vse prebivalstvo v boj proti brezposelnosti in beračenju. Če se mestni občini posreči zbrati toliko denarnih sredstev, da bo mogla pri javnih delih zaposliti ljubljanske brezposelne, bo na ta način mogla s pomočjo občanov uspešno zatreči nadležno beračenje. Tako bi poizkusili bearčili le še delomržežnje, katerim bi bilo pa odreči vsako podporo.

Samo enotni nastop vsega prebivalstva more dovršiti uspešno izboljšanje socialnih razmer. Prigrasite se za prostovoljno davščino in počuete o njej svoje znanec!

Anglija kupuje naš les

Po uveljavitvi sankcij proti Italiji so bili naši lesni industriji primorani poiskati si druga svetovna tržišča, na katerih bi se dal naš les spraviti v denar. Najprej so se trudili okrog Levante in Afrike, kjer se jim je res posrečilo, da so dosegli 40% predankajskega izvoza. Ko so pa bile sankcije ukinjene, je pa stopila v prvo vrsto kucev našega lesa Anglija. Danes stoji že v ospredju, za njo pa prihajajo Južna Amerika, Španija, Francija, Egipt, Palestina in države Severne Afrike. Anglija je vse po svetovni vojni bila zelo malenkosten odjemalec našega lesa in naših izvoznih predmetov sploh. Največje povpraševanje je po državah, katerih izvoz je danes že dosegel višino, ki presega predankajško. Angleži so s kakovostjo naših drv zelo zadovoljni in tako nastaja možnost, da bi naši trgovci mogli preskrbovati ves angleški trg, ki mesečno potroši okrog 40 tisoč kučnih metrov drv. V nekaterih panogah bi se vsekakor morala izboljšati kakovost lesnih izvoznih predmetov. Novo upanje, da se bodo naša drva mogla plasirati tudi v Italijo, se sedaj približuje uresničenju, ko se sklepa med Italijo in Jugoslavijo posebna trgovinska pogodba.

»Več kaj, Erna, če se bo tvoj brat Karel v čolnu tako vedel kakor zadnjikrat, ne pojdem nikoli več na Ljubljano z njim.«

»Beži kam, kaj pa je počenjal?«

»Eh, samo veslal je in veslal, pa nič drugega...«

Nižinski hribi odeti v belo odejo

Ljubljana, 28. septembra.

Letošnji september je pokazal svoje muhe. Najprej je bil reven padavin, ko so se drugače prejšnja leta zivale ogromne množice dežja nad mestom in okolico, ko so se pojavljale katastrofalne povodnji, ki so Barjanom pokončevale proizvodne pridelke. Bil je september do zadnjih dni izredno topel in sončen tako, da je bilo pričakovati, da bo letos dosegel poseben rekord in posebno mesto v meteoroloških zaznamkih. Do pretekle sobote je padlo le 43,9 mm dežja, toda od sobote do 7. javi pa že 54,6 mm. Zgodil se je nagel vremenski preobrat in davi je nastopil izreden hlad. Minimum jutranje temperature je davi bil zaznamovan v toplomeru s +5,4°C. Vsi vremenski pojavi kažejo, da se bodo sedaj vrstili hujši nalivi.

V soboto dopoldne se je nad mestom razlil prvi močnejši naliv, ki je trajal od 9.55 do 10.15. Vse ulice so bile mahoma pod vodo. Kanalski požiralniki so s težavo sprejemali vodo vase. Nedelja je bila dopoldne še dokaj lepa in mnogi so optimistično računali, da bodo lahko napravili krajše izlete v okolico. Revnejši sloji pa so se v skupinah pomikali na Golovec in na Rožnik, da bi nabirali gobe in kostanj, ki je letos prav izredno obrodil in je prav lep. Popoldne ob 14.30 pa se je vtila nad mestom in okolico silna ploha. Trajala je dobro uro. Ljudje so vsi premočeni bežali z Golovca in iskali zavetijska po vseh mogočih kotičkih. Tudi nekateri izletniki so bili pošteno naprani. Drug močnejši naliv, ki se je spremenil v pravcato nevihto, ko je besnel silen piš nad Barjem, ki je imal in celo ruval drevje, je sledil od 19 do 22.15. Zadnji najmočnejši naliv pa je trajal od 23.30 do 1.30 davi. Po nasadih in vrtovih so nalivi pokončali mnogo lepih dalij, ki danes vse polomljene vise. Nalivi so povzročili, da so potoki, dalje Ljubljana in Sava znatno narasli. Nevarnost kake katastrofalne povodnji je ne obstoja.

Doslej je letos v septembru že padlo 98,5 mm dežja, skoraj toliko ko leta 1934, ko je septembra padlo 98,9 mm dežja.

Zakaj je danes tako hladno? Med nalivi je zavel

Dva nesrečnika po §-u 110 k. p.

Paragraf 110 k. p. določa pred tremi sodniki posebno, kratko kazensko razpravo proti duševno bolnim nesrečnikom, ki so prišli v navzkrižje s kazenskim zakonom, a niso polno odgovorni za izvršena kaznjiva dejanja, pa je naloga sodnikov, da sklepajo o tem, pod kakšno nadzorstvo ali v kakšen zavod naj se oddajo taki nesrečni zločinci. Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Kralja je pretekli petek obravnaval dve taki obravnavi.

Duševno bolna požigalka

Ravnikarjeva Marija je ženska pri 40 letih. Tam v tistem Zalogu pri Moravčah poseduje kočjo, v kateri je samovala in osebnovala. Dostikrat jo je popadla silna togota in takrat je bila nevarna. Svojem sosedu Francetu Kosu je zažgala dne 21. marca letos kozolec, poln sena in gospodarskega orodja. Čez 4 mesece, 21. avgusta, pa je zažgala župniku g. Markiču gospodarsko poslopje. Celotno škodo so cenili v obeh primerih na približno 100 tisoč Din.

Senatni predsednik Ravnikarjevi: »Velikansko škodo ste napravili! Zakaj ste to naredili?« Ravnikarjevi so se oči silno zaiskrile; plameni sovraštva so švigali. Vzkljknila je: »Na živcih sem bolna. Ko inam napade, gorje ljudem, ki jih sovražim.«

»Zakaj ste sosedu zažgali?« »Seno je od mene kupil, pa mi ni hotel plačati. Z bičem me je udaril, tožil in rubil. To me je razburilo!«

»Vendar zažigati je greh!« »Spoznala sem, da mora po božji volji v kazen zapasti. Nisem naredila iz slabe volje. Sam Bog je tako zahteval.«

»Zakaj ste pri gospodu župniku zažgali?« »Da si bo življenje izboljšal.« »Ali je vas preganjal?« »Telesno ne, samo duševno.«

»V cerkvi ste pobrali iz tabernaklja hostije in se doma obhajali. Zato vam je prepovedal hoditi v cerkev.«

»To je bila božja volja. Iskala sem Boga in Bog je bil vedno povsod z menoj. Z Bogom sem se zmenila, da me do smrti zapro, tako bom dosegla večno izveličanje. Gre za to, da se vse duše očistijo in izveličajo.«

Psihijater je podal mnenje, da Ravnikarjeva

SK Ljubljana zmaguje tudi na tujih tleh

Osišek, 28. septembra. SK Ljubljana je včeraj nepričakovano odnesla iz Osiškega visoko in zasluženo zmago. Premagala je SK Slavija (Osišek) s 3 : 0. Začetni udarec je imela Ljubljana. Vendar pa so naši žogo takoj izgubili in Slavija se je s silnim polčasom zagnala proti golju Ljubljane. Obramba Ljubljane pa je stala kot zid in je čistila vse. Malo pozneje je Slavija zopet navalila na ljubljansko polje, Eger pa je s svojim ostrim strelom zadel prečko, od katere se je žoga odbila nazaj v polje. Ljubljana je postala nato vsebolj iniciativnejša in začela diktirati tempo domačinom. Neprestano je napadala, zlasti posebno po krilih, ki sta bili največernejši v vsem moštvu. Janežič je kmalu za tem izkoristil nespouzumljenost med nasprotnikom vratarjem in breznilcem in zabil efektno prvi gol. Občinstvo, ki je bilo po napovedovanju zagrebškega in belgrijskega lista prepričano v lahko in visoko zmago domačinov, je bilo ob tem golju presenečeno. Tudi igralce Slavije je ta uspeh ljubljancem kar nekaj spravil iz tira. Čim je padel ta gol, je vse »drukarška liga« utihnila. Slavija je na vse načine skušala izenačiti, vendar pa si je vsa teka akcija razbila in se je razblinila že pred obrambo Ljubljancem. V 24. minuti se Zemljič s silnim naletom spušča po križu, prevrta vsi obrambo in sam strelja iz neposredne bližine v nasprotnikovo svetlišče. Ljubljana vodi z 2 : 0. S tem rezultatom je končal tudi prvi polčas.

V drugem polčasu Ljubljana takoj začne z ostrimi napadi in že v tretji minuti nepričakovano strelja Pupo silno bombo v mrežo. 3 : 0! za Ljubljano. S tem je bil poslavljen tudi končni rezultat in se vsi napor Osiječanov niso nikakor mogli pretvoriti v kapital. Ker so uvideli, da bodo občutno poraženi na domačih tleh, so začeli precej ostro, grobo in nesportno igrati, v 34. minuti je igralce Slavije Fronček namenoma s pestjo udaril ljubljanskega kričarja v obraz. Zaradi tega ga je sodnik Sonnenberg popolnoma pravilno poslal z zelenega polja. Zadnje minute tekme so potekale v veliki živčni zmedenosti in brezglavosti, vsi so komaj čakali, da se igra konča, in da ne bi bil poraz še mnogo večji.

s severa močnejši mrzli val, ki je povzročil no visokih gorah silne snežne meteže. Mrzli val pa je silil tudi v nizino. Ni čuda, da so danes mnogi zgodnji potniki se čudili, ko so bili zapazili, da so tudi nižinski hribi odeti v prav lepo belo odejo. Pred sv. Mihaelom sneg na starih mogočih, kakor so: Krim, Mokre, Kurešček in Sv. Ahac je nekaj nenavadnega in izrednega. Sneg je globoko v nizavo pobelil omenjene hribe. Kurešček je pobeljen kar od cerkve nizdol približno za 50 m. Ves je bel, kakor v najhujši zimi. Beli so tudi Sv. Ahac, Mokre in Krim. Pa tudi drugi hribi v okolici so obdarjeni s snegom, tako da Polhograjski Dolomiti.

Kakor pripovedujejo potniki, so bili hujši snežni viharji v snežnikih in čabvanskih gozdovih. V Gorskem Koturu je že včeraj popoldne snežilo. Mnogi vremenski preroki in stari očanci nam napovedujejo, da bomo letos imeli zgodnjo, dolgo in hudo zimo. Take napovedi pa se pojavljajo tudi po raznih časopisih. Imajo prozoren namen, da delajo vodo na mlin za razne špekulante s kurivom in premogom.

Toča in sneg na Gorenjskem

Zadnji dnevi septembra so res v pogledu vremena nenavadni. V nedeljo je silno grmel in treskalo, kar je v jeseni prav redek slučaj. Na ljubljanskem trgu se danes zaradi hladnega vremena prodajalke kar tresejo. Od Cerkelj je prineslo več kmetič na trg lepe gobe, ki so jih včeraj popoldne pred nevihto nabirali po tamošnjih gozdovih. Zalotila jih je hudi nevihta. Kratko so opisale silno nevihto.

Bilo je okoli 14.30, ko se je okoli Cerkelj in Vodic razbesnela silna nevihta. Hudo se je bliskalo in treskalo. Med silnim viharjem je začela kot lešnik debela toča padati in je v desetih minutah pobelila vsokerkijansko in vodiško ravan. Po mnogih mestih so bili celi kupi toče, ki se je spremenila v ledene kose. Po hribih in gorah pa je silno snežilo. Tudi po Gorenjskem je sneg zapadel prav nizko po gorah in hribih.

Vsako kolo se ga je prijelo

Boristu, 22 letnemu slaščičarju in medicinarju, so se čudovito bliščale velike, sive oči. Zarele so kot divji ogenj. Pogled mu je begal po dvoranah št. 79. Na vsako vprašanje je zardeval kot mak na polju. Senatni predsednik blagohotno: »Zakaj ste tak nesrečnik?« Kar vidi, vse gre z njim. Na bicikle ima posebno piko. Kolo kar zapazi, pa slabo pusti. Bolan je duševno tako, da ne ve, kaj dela. »Vam se dopade voziti se okrog s kolesom?«

Boris venomer močli. Arretiran je bil 8. julija zaradi tatvine 5 koles v enem tednu. »Zakaj ste kolesa na Fužinah vzeli?« ga je vprašal gospod predsednik.

»Da sem se lahko domov pripeljal,« je Boris kratko odvrnil.

»Kdo je vas naučil krasti?« »Tako, sam.«

Predsednik je nato prečital mnenje psihijatra dr. Zvoljka, da ni Boris za tatvine kazensko odgovoren, ker je umobolen, boluje na schizopreniji.

Boris se dostikrat zamakne. Neprestano gleda v zrak. Pravi, da bo izveličan, ker je svetnik.

»Kaj naj napravimo z Vami? Ali naj vas zapremo v ječo?«

»Dobro in prijetno je tam,« je Boris po daljšem molku pristavil.

»Boljše bo v bolnišnici za vas!« »Prosim.«

»Hočete iti domov?« »Tudi prosim.«

Sodišče je odredilo, da se Boris za enkrat postavi pod zaščitno nadzorstvo, ker ni toliko bolan in nevaran, da bi bila potrebna internacija v zavodu.

Ljubljana ni samo zasluženo zmagala nad domačini, ampak je tudi odnesla od tam izboren vtiš. In gotovo jih ni bilo mnogo, ki bi pred tekmo verovali v zmago Ljubljane. Ljubljana je igrala izredno mirno, točno in borbeno. Na polju sta bili igri obeh nasprotnikov sicer precej enako vredni in je težko preveč podcenjevati Osiječane, vendar pa je bil ljubljanski napad mnogo odločnejši in je izkoristil vsako možnost, kar mu je tudi prineslo zasluženo zmago in dve dragoceni točka v Ljubljano.

Do večernjih tekem je stanje v drž. prvenstvu tole:

Slavija	3	3	0	0	8:2	6
Bask	3	2	1	0	7:4	5
Ljubljana	2	2	0	0	5:1	4
BSK	3	2	0	1	7:2	4
Oradnjanski	3	2	0	1	10:4	4
Jugoslavija	3	1	0	2	5:6	2
Slavija O.	3	1	0	2	4:8	2
Hašk	2	0	1	1	2:6	1
Hajduk	3	0	0	3	1:6	0
Concordia	3	0	0	3	1:11	0

Celjski šport

Celje, 27. septembra.

SK Celje: SK Čakovec 6:1 (1:0)

Na razmočenem terenu in ob neprestanem deževju se je odigrala včeraj popoldne na Glaziji prvorazredna tekma med SK Celjem in SK Čakovcem, v kateri so Celjani visoko premagali goste s 6:1 (1:0). V prvem polčasu so lahko prevladovali Čakovčani in so zlasti forsirali križa. Imajo tudi sijajno obrambo. Prvi gol so Celjani zabil v 41 minuti prvega polčasa, nakar so v drugem polčasu zaigrali z velikim elanom in zabil od 2. do 12. minute 4 gole. Celjani so zabil zadnji gol v 19 minuti 2. polčasa. Čakovčani so zabil častni gol iz prostega strela v 3 minuti drugega polčasa. Celjani so zabil v 34 minuti drugega polčasa še 7. regularni gol, katerega pa sodnik ni priznal, ker ga ni videl. Sodil je dobro g. Maccoratti iz Ljubljane. Gledalcev je bilo kljub slabemu vremenu okrog 350.

Zadnji glas z jesenskih gora

(Nadaljevanje.)

Kratko smo omenili planinske nesreče pri nas, zdaj pa prehajamo k uspehom, tako širšim kakor ožjim. V prvem oziru, širše javno delo, je bila letošnja sezona jako uspešna.

Slovensko planinsko društvo zida, da bi ustreglo željam širokih planinskih množic, zraven planinskih postojank zadnje čase tudi prav lične gorske kapelice. Teh kapelic je od leta do leta več. Letos je ljubljanski knezoškof dr. Gregor Rožman, sam navdušen turist, blagoslovil zopet eno kapelico v dvornem gorskem predelu veličastne Planice. Slovensko planinsko društvo, ki ima neprecenljive zasluge za razvoj visokogorskega turističnega prometa, pa je zabeležilo letos še drug, prav važen uspeh. Nov, krasen, z vsem udobjem opremljen dom je pod streho in odprt — Dom na Komni, v veličastnem smučkem raju. Razen tega je društvo proslavilo tudi dva pomembna jubileja — obletnici kočne na Kamniškem sedlu in Doma na Krvacu. Obe planinski slaviji sta potekli v prijetni ubranosti in planinsko neprilijeni domačnosti v splošno zadovoljstvo vseh navzočih.

Letos premagane pečine

V Julijskih Alpah. Julija meseca je Ljubljancem Perčič v družbi z najboljšim neslovenskim plezalcem Stankom Aleksičem napravil v 5 urah prvi vzpon po severozapadnem grebenu Dovškoga križa.

Stanko Aleksič in Perčič sta istega meseca izvedla tudi prvi vzpon po severozapadnem steburu Gamsove v 6 urah.

Miran Cizelj, Dušan Vodeb, † Lettner in Dolinšek iz Maribora so julija iz Drbonove smeri v Spiku plezali v novi smeri ob razu na Drbonovo polico ter iz srede iste na vrh Spika po severozapadni steni. Prve dolžine vrvi z Drbonove police po severozapadni steni so bile skrajno težke.

Ljubljancema Podboršek in Bernik sta po 16 urnem plezanju napravila avgusta meseca prvi vzpon po severnem steburu Skrlatice.

V Kamniških Alpah. Perčič in Kostanjevec iz Ljubljane sta v dveh urah izvedla prvi vzpon po lahki, 200 m visoki vzhodni steni Mrzle gore. Ruta je le v spodnjem delu malo težja.

Boris Režek, Hvas tja in Lojze Erjavšek so po 9 urnem plezanju (ki jim ga je ovirala delna zasnježnost) letos julija izvedli novo varianto v severozapadnem grebenu Planjavo preko tako imenovane Glave. Smer je mestoma precej nerodna.

To bi bilo pa hkratu vse, kar je bilo v domačih gorah tekem letošnje sezone pomembnejših alpinističnih izvedb.

Razen tega se je vršilo še nekaj praktičnih plezalnih tečajev, ki sta jih organizirala Slovensko planinsko društvo in turistični klub »Skalac«. Namen teh tečajev je bil, da se izvežba mlajši rod v poznavanju plezalne tehnike ter se na ta način preprečijo nesreče, ki jih v stenah često povzročata pomanjkanje izvežbanosti, združeno s tveganjem, ki presega dane moči in znanje. Najboljša šola seveda ne more dati tega, kar lahko da samovozgoja. Plezalci dobe prvo in zadnjo piko koncem krajev vendarle sami s trdim lastnim delom tam gori v skalah.

(Dalje prih.)

Kaj je z volitvami v brat. skladnico

Hrastnik, 27. septembra.

Ze več kot leto dni je minilo, odkar so se pri nas začele javljati govornice o bližajočih se volitvah v Bratovsko skladnico, vendar jih do danes še ni. Rudarsko delavstvo pa enodušno poudarja željo, da bi se te volitve razpisale in s tem privleli v odbor novi ljudje, ki bi imeli edino skrb, da vse merodajne oblasti zainteresirajo za sanacijo teh skladnic. O sanaciji se je že mnogo govorilo in pisalo, ker je zadeva res nujna in neodložljiva. Če se v kratkem sanacija ne bo izvedla, bomo našli kmalu vedne revežev na cesti, kakor pa je davkoplačevalcev. Posebno se zanimajo za to naši stari upokojenci. Vse njihovo govorjenje se suče okrog tega. Njihov parlament je prostor, kjer se shajajo, da pobirajo odpadke od premoga. Tare jih skrbi, kaj bo z njimi, če bodo izgubili še tisto bedno pokojino, ki so si jo z napornim in težkim delom priborili. To vprašanje pa ni skeleče samo za upokojence, temveč tudi za mlade rudarje, ki plačujejo vsak mesec velike zneske v to namene. Danes je položaj Bratovske skladnice tak, da aktivni rudarji ne morejo s svojimi prispevki kriti izdatkov, ki jih ima Bratovska skladnica. Zato pa rudarji z nestrpnostjo pričakujejo, kako in kdo bo našel rešilno pot iz te zagate.

Pod Golico vstajajo vile

Sv. Križ nad Jesenicami, 2. sept.

Z veseljem smo Rovtariji vzeli na znanje vest, da je končno le urejeno vprašanje uvrstitve našega gorskega lovišča v § 11. potniške tarife. Sedaj letoviščarjem ne bo treba več nadlegovati občinski urad na Jesenicah in hoditi do koder je dobro uro hoda. Vse te pravice so sedaj poverjene tujsko-prometnemu društvu pri Sv. Križu nad Jesenicami, kar bodo gotovo z veseljem pozdravili vsi oni številni letoviščarji, ki tako radi pribijajo k nam pod Goljske plazove.

Letošnje poletje smo imeli vse zasedeno, tako da za same izletnike na Golico največkrat ni bilo dobiti postelje, še manj sobe. Duhovniki iz zagrebške nadškofije posebno radi prihajajo uživati gorski zrak in blaženi mir, ki vlada pri nas. Saj smo imeli nekaj časa celo mladega zagrebškega nadškofa dr. Stepinca. Vsak dan je bilo v naši lepi cerkvi sv. Križa po več maš.

Nekaj desetnih metrov nad vasjo Sv. Križ pa je tekoma par let zrasla cela kolonija krasnih vil. Saj si pa tudi ni skoro misliti lepšega, kot udobno planinsko vilo sredi smrekovega gozda. Celoz električno lučilo so vile po večini opremljene. Med prvimi »naseljenci« je bil bivši ravnatelj KID g. inž. Hofman, kmalu pa so sledili drugi. Z eno besedo, naše planinsko letovišče se je po prizadevanju našega g. župnika visoko dvignilo v dobrobit tudi svetokriških faranov.

A.K.D. Danica v Zagrebu

ki združuje slovenske katoliške akademike, ki študirajo na zagrebški univerzi obvešča svoje članstvo in tovariše novice-Slovenec, ki nameravajo študirati v Zagrebu, da ima svoj lokal v Nikoličevi ulici 10 I. nadstr. Tovariši novice, pridite v naše vrste, spoznaj našo delo in naš boj za naša katoliška in slovenska načela. Starejši tovariši ti bodo z veseljem povedali podatke za vpis, ki se vrši na zagrebški univerzi za novice od 25. septembra do 5. oktobra, za starejše slušatelje do 10. oktobra.

Po zraku okoli sveta

Nedavno so na Francoskem praznovali stoti polet potniškega letala preko Atlantskega oceana. Hitrost razvoja letalskih črt je dandanes tako velika, da se menda malokdo zaveda, da imamo pravkar med Evropo in Južno Ameriko tri redne letalske zveze. S pomočjo letala smo v stalni komunikaciji zvezi z Natalom na južnoameriški obali, medtem ko moremo s Zeppelinom priti do Buenos Airesa.

Nemci so polet preko južnega Atlantika organizirali na ta način, da so ga razdelili na dva dela. Na odprtem morju imajo stalno 5000 tonsko ladjo, v katere bližini pristaja hidroplan. Letalo dvignejo z žerjavci na palubo, kjer ga napolnijo z zadostno mero bencina in preiščejo njegove motorje, nakar nastopi drugo prekoceansko etapo. Celotna zračna črta nad oceanom znaša okoli 3000 km. Nemški hidroplani morajo tedaj napraviti po dve etapi dolgi približno po 1500 km. Nedavna francoska slovesnost je obrnila na to črto splošno pozornost in hkratu s tem dogodkom so listi prinesli zgodovino prekoceanskih poletov v zadnjih desetletjih.

Črta Pariz - Dakar

V prvi organizacijski fazi francoskega zračnega prometa je šlo za črto Toulouse—Dakar na zahodni afriški obali. Ze leta 1918, torej takoj po koncu svetovne vojne so napravili Francozi prve poizkuse, da bi zvezali Francijo po zračni poti z maroškim glavnim mestom Casablanko. Leta 1919 se je na tej progi že vršil redni promet. Leta 1922 je bil redni zračni promet tudi že med Parizom in Marokom in sicer v obeh smereh. Bossoutrot, eden izmed najslavnejših sodobnih francoskih pilotov, je že tedaj marljivo delal načrte, kako bi to zračno pot podaljšal vse do Dakarija. Napravil je sam nekoliko drznih poletov in polagoma je svoje dolgotrajne zasnove tudi uresničil. To pa ga je stalo žrtve petnajstih človeških bitij. Maroko namreč v tisti dobi še ni bil pacificiran in pilotje, ki so bili prisiljeni pristati na maroških tleh, so postali arabski ujetniki. Domačini so jih imeli za sovražne vojake in so jih na grozovit način umorili.

Iz Natała do Santiaga

Letalska tehnika v tistem času še ni bila dovršena kakor dandanes, navigacijske naprave so bile še nedostopne, letala niso imela na razpolago radijskih brzojavov in tudi ne zadosti močnih motorjev za prekoceanske polete. Leta 1925 je nekoliko Breguetov XIV doseglo Južno Ameriko in tedaj je bila dosežena tudi zveza med Natalom in Buenos Airesom v Južni Ameriki. Kmalu nato je bila upostavljena ondi redna zračna zveza. Malo pozneje je priletel do Buenos Airesa Mermoz, eden od najslavnejših francoskih pilotov. V Ameriki so ga nazvali »goljufa gorác, ker je na letalih, s katerimi se je bilo mogoče dvigniti samo 4000 m visoko, preletel mnogo višje gore. Mermoz je namreč v ta namen znal izkoriščati zračne struje kakor nihče drugi. Startal je v Buenos Airesu in preletel

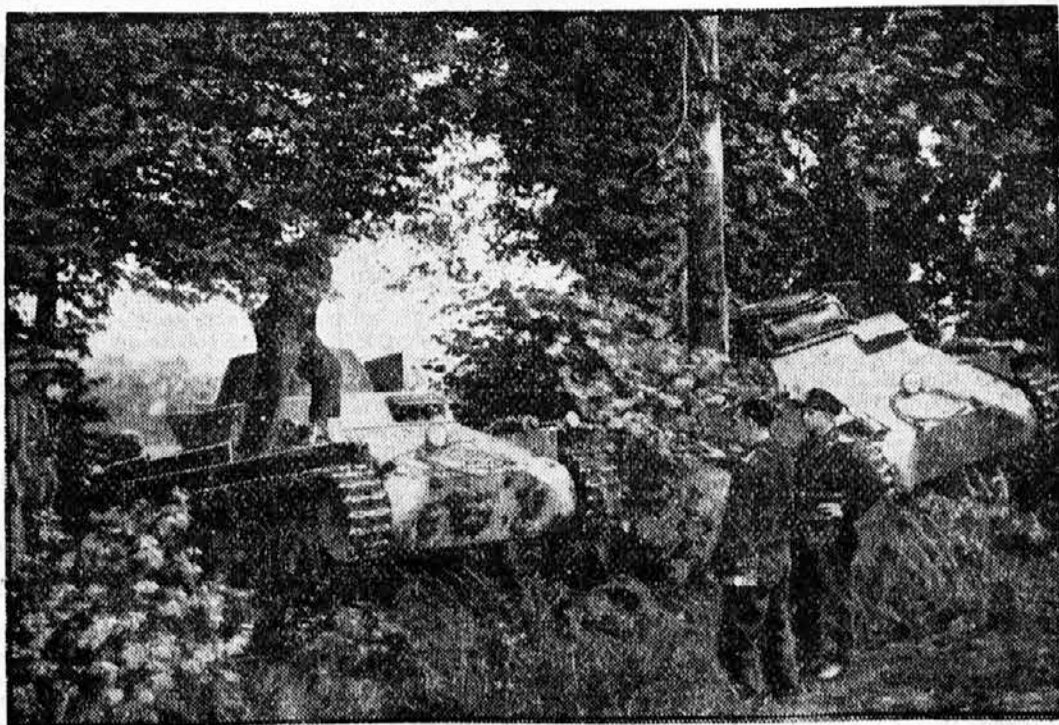
Ande, nakar je pristal v Čilu. Tako je prvi začrtal pot, po kateri so se nato razvile redne zračne komunikacije. Pariz je bil tedaj zvezan s Santiagom na zahodni južnoameriški obali tako, da se je bilo treba od Dakarija do Natała voziti s parnikom in šele iz Natała z letalom do Santiaga.

Zdaj je bilo treba organizirati še zadnji del te ogromne, več tisoč kilometrov dolge zračne črte: Dakar—Natal, 3000 km poti preko oceana brez kakršnekoli pomožne baze, kjer bi bilo v primeru nezgode mogoče pristati. Šele leta 1930 je Mermoz skupaj z Dabryjem in Gimijem na enomotornem stroju napravil prvi polet do Natała. Na povratku pa se je moral spustiti na odprtem morju in samo slučajno mu je rešil neki parnik življenje, ki je plul v bližini. Treba je bilo še tri leta čakati, preden so francoski letalski konstruktorji zgradili dovršene hidroavione, s katerimi je bilo mogoče brez nevarnosti preleteti Atlantski ocean. Leta 1933 je Mermoz v drugo poletel do Natała in sicer na slovitim francoskem stroju »Arc-en-Ciel« (Mavrica). Polet se mu je povsem dobro obnesel. Istega leta so zgradili Francozi še dva ogromna hidroaviona »Santos-Dumont« in »Croix-du-Sud«. Poizkusne vožnje z njima preko morja so bile venčane s popolnim uspehom. Zračna pot v Južno Ameriko je bila tako premagana in leta 1934 se je že vršil redni promet med Parizom in Santiagom. Ta zračna pot drži preko Francije do Barcelone, od tam pa čez Casablanko do Dakarija. Polet preko Atlantika traja brez prekinitve približno 21 ur. Odhod iz Dakarija se vrši v zgodnjih jutranjih urah, a prihod v Natal drugi dan okoli tretje ali četrte ure jutraj. Nato pride na vrsto polet preko vsega južnoameriškega obrežja, katerega glavne etape so Natal, Rio de Janeiro, Montevideo, Buenos Aires. Pod konec se vrši še naporni, toda zelo slikoviti polet preko Andov. Zračna črta se konča v Santiagu, od koder vršijo nadaljno službo ameriški avioni.

Prihranek na času je ogromen. V Brazilijo pridemo v 60 urah, namesto v dvajsetih dneh kakor prej, do Argentinije in Urugvaja v treh dneh, namesto v šestnajstih, v Čile v treh dneh in pol namesto v dvainvajsetih. Vsakokrat vzame francosko letalo s seboj 40 do 60 tisoč pisem.

Varnostni ukrepi za prekoceanski polet

Ko so tvornice Bleriot 1. 1934 zgradile ogromni 22 tonski hidroavion »Santos-Dumont« in je glavni pilot Boussotrot odpeljal z njim prvokrat pošto v južnoameriško mesto Natal, je francosko letalstvo slavilo pravo pravcato zmago. Deset dni nato je začel imenovani zračni velikan vršiti redni zračni promet preko Atlantika, kakor tudi njegov vrstnik »Croix-du-Sud«. Avion »Arc-en-Ciel«, ki je dotlej vršil to službo, je stopil v pokoj. Pozneje so se imenovanim hidroavionoma pridružili še novi orjaki kakor »Centaure«, »Ville de Rio de Janeiro«, »Ville de Santiago Chile« in »Ville de Buenos Aires«. Sedaj letajo na imenovani

Nemški tanki v varstvu gozdov.

črti samo zadnji štirje, medtem ko sta prva dva izločena.

Zaradi varnosti so sprva hoteli tudi francoski letalci prekoceanski polet kakor Nemci razdeliti na dve etapi. Ker pa je pristajanje na odprtem morju zaradi ogromne teže hidroaviona zelo nevarno, so se odločili za polet v eni sami etapi, med katero pa stoji letalu ob strani trije parniki, tkz. »Aviso«, s katerimi je hidroavion v stalni zvezi, da mu v primeru nesreče lahko prihitijo na pomoč. Ti parniki plovejo vedno po črti letala, ga obveščajo o smeri vetrov in atmosferskih razmerah, ker imajo na palubah najmodernejših meteorološke postaje. Pravkar končuje tudi »Vesameriška letalska liga« organizacijo letalske zveze med Severno Ameriko in azijsko celino hkratu z Avstralijo. V severnem Atlantiku pa gradi letalske baze »Imperial Airways«, da bo spojil Anglijo s Kanado in Njujorkom. Ni več daleč čas, ko bo vsakdo lahko potoval po zraku okoli sveta in sicer v desetakrat krajšem času, kakor so to delali junaki fantastičnih romanov romanopisca Julesa Verna.

Iznajdljivi časnikar

Neki znani angleški državnik, o katerem se zlasti v novejšem času mnogo govori, je znan kot odločen zastopnik vsakih časopisnih intervjujev, tako da se ga boje vsi služabniki in svečniki tiska kot svojega najzagrizenjšega nasprotnika. Nihče od privrsovcov te najbolj črne umetnosti, ki se v mednarodnem jeziku imenujejo reporterji, pa naj bo to na tej ali oni strani kanala, ali pa celo onkraj velike luže, se ne more pohabiti nad vse molčecim državnikom v zadnjem desetletju.

Nekega dne pa — morda je bila to slabost velikega državnika ali pa dan, ko je bil izredno dobre volje — je dovolil ta veliki mož nekemu mladostnemu dopisniku četrť ure svojega časa.

Ko si je tako naš reporter v naglici beležil vse odgovore mogočnega državnika o vseh perečih dnevnih in večnostnih problemih — od Krickaja do najvažnejših državnih vprašanj — je udobno iztegnil stari angleški politik svoje noge pod mizo in z dopadanjem rekel svojemu mlademu gostu:

»Ali veste, vi mladi srečnež, da je bilo samodanes dopoldne najavljenih pri meni 18 vaših kolegov in da sem vse odklonil razen vas.«

»Da, vem,« je bil priprosti odgovor.

»Tako, vi to že veste? Od kje pa, če smem vprašati.«

»Vseh osemnajst — to sem jaz sam,« je skromno odgovoril še mnogo obetajoči mladi mož.

Dobrote radia

Dandanes se že nihče več ne more zanesti na svoj incognito. Če g. ne izvoha indiskretni novinar, ki vse »privleče na dan«, pa to napravi v največjem času radio. Tako se je v Parizu te dni dogodila nesreča, pri kateri je radio igral zelo ne ljubo vlogo. Nekega moža je povozil avtomobil in ga je pri tem tako poškodoval, da ni mogel nič govoriti in so ga prepeljali v bolnišnico. Mož ni mogel povedati niti svojega imena, niti ni mogel

izraziti še kake druge želje. Ker so pa hoteli umirajočemu dati priliko, da vsaj vidi še svoje sorodnike, je po radiu speaker objavil nesrečo in pozval svojce, če se hočejo še od umirajočega posloviti. Kmalu se je zglasila v bolnišnici neka gospa, ki je izjavila, da je njegova žena in se usidrala ob postelji, da bi morda izpolnila še zadnjo željo svojega umirajočega soproga. Toda ni dolgo časa sedela sama. Kmalu za njo je prišla druga žena in končno še tretja. Vse tri so trdile, da so legitimne žene ponesrečenega. Da bi se mož lahko iz tega mučnega položaja rešil, mu je bilo treba samo umreti. Toda usoda je hotela drugače. Mož je ozdravel in je prišel radi dvoženstva v zapor. Mož pa je najbrže do svoje smrti ostal navdušen pristajač radia!

Sodnik: »Kako je to mogoče: pet in dvajset let že živite s svojo zakonsko družico v lepem sporazumu, zdaj se pa hočete ločiti?«
Mož: »Torej se čudite, gospod sodnik, da nisem že prej prišel k vam, kaj ne?«

Neki ameriški list je prinesel naslednjo novico:

»Sinoči je neznan bandit izvršil drzen napad na bančnika N. N. Oddal je nanj dva strela iz samokresa, ki pa sta na srečo zgrešila. Šele s tretjim strelom se je zločinca vendarle posrečilo ubiti svojo žrtev.«

Krasna miza s stoli, ki so jo Švedji podarili Zvezi narodov.

Zeleni pekel

Nenadno pa je izbruhnilo. Lahno vzdihujoče šumenje se je naglo vzdignilo iz težke stene oblakov in se bližalo nam. Drevje ga je sprejelo nase in ga vodilo dalje ter pri tem v ljubeznivi uslužnosti priklanjalo svoje veje. Papiže so to zaslišale in planile sopihaje in naglo kakor veter v divji polet, podoben paglavcem, ki bi radi prehiteli vlak. Nežno zvenenje je ponehalo, čuden kovinski zvok je začel visoko in rezko žvižgati po gozdu ter označeval nesrečo vsemu živemu. Bilo je, kakor da pada na nas mogočen val gozdnega joka kot poplava.

Naslednji trenutek nas je že zajelo. Stali smo na mestu ter lovili sapo, sila vetra pa je naphovala naše srajce, zverženi bliski so grozili, da bodo oblak raztrgali v cunje. Skoraj hkratu pa je ozračje začelo pretresati bobneče, divje grmenje.

Tedaj sem prvič spoznal tropsko nevihto z grmenjem in točo. Še preden sem se mogel od divje lepote razbesnelega neba oddahniti, sem že stal do kože moker pod drevsom. Ko sem si prizadeval in se mučil, da bi si oblekel dežni plašč, sem v svojo sramoto videl skozi gosti pajčolan dežja, kako Tigrovec sedi vzravan in miren v svojem sedlu. Ko je veter prvič zavzdihnil, je zdrsnil z mežga, ker je to igro narave poznal bolj kakor mi drugi, in jo je

hotel uživati v vsej veličini ter v udobju na konjskem sedlu.

Na žalost moram priznati, da me moj čut za resničnost takoj popusti, kadar se zgodi kaj razburljivega. Novo doživetje omami mojega duha. Zaradi tega dejstva bi bil nekoč pozneje kmalu moral pustiti življenje. Kadar poskusim, da bi si tisti dogodek sam pri sebi razjasnil in da bi našel zanj prave besede, me tako razburi, da zraste v meni zavest o nevarnosti šele, kadar je že prepozno.

Pogosto sem slišal, kakšno spoštovanje izkazujejo divji domačini elementom narave. Nikdar pa nisem mogel razumeti, zakaj bi bilo tako spoštovanje in malikovanje naravnih sil upravičeno.

Zdaj me je obdajalo ter grmelo okoli mene vse divje obstreljevanje narave. Bil sem sam v središču tega življensko važnega dejstva in največje težave, kateri mora gledati v obraz sleherni misijonar in se z njo boriti. Ta težava je hrušč.

Kako naj živa duša dopove divjaku, da je na svetu in nad svetom nekaj neskončno močnejšega, nekaj neskončno dobrednejšega, kakor pa oglušujoče bombardiranje poletne nevihte? Kakšen pogum, kakšno žilavost in zlasti kakšno fantazijo mora imeti misijonar, da lahko prepriča bitje, ki je komaj nekoliko višje od živali, o tem, kakšno moč ima miren, nežen božji glas.

Mirna moč za Indijanca ne pomeni ničesar. Tiger, ki je končal lov uspešno, divje zar-

jove. Deblo, ki ga je vihar izkoreninil, da pada, ne pada nemo in molče. Veter, ki drvi po džungli, stoka, stoka in ihti in tuli. Šele, ko je njegova moč in sila zlomljena, umolkne.

Kljub temu pa so jezuiti v Chiquitosu to oviro premagali, posrečilo se jim je dokazati, da bobneči nemir groma ne pomeni ničesar, če ga človek primerja z zadrževano močjo in silo. Tujca, ki je umrl pribit na križu in njegove matere, ki je molče gledala ta grozoviti prizor. Toda trajalo je rodove in rodove dolgo, preden so dvomi Indijancev izginili. November je s svojimi nevihtami za misijonarje še zmeraj ostal nevaren in težak mesec. Saj niso nikdar vedeli, ali se ne bodo zadnji spreobrnjenici nekega dne zapodili v gozd ter se v hrupnem navdušenju začeli pred božanstvom metati ob tla.

Zeleni pekel je nagle jeze, toda njegov bes hitro mine. V dobri pol uri je nevihta minila ter šla dalje, sonce pa se je podvizalo, da bi iz luž izsesalo mokroto.

Volovske vprege, kjer so bili vozovi čisto navadno leseno ogrodje z osem čevlji visokimi kolesi, so škripale in zdihovale po nevarnih tleh. Zaščitna streha, ki je bila trdna napeta čez polkrožne lesene nosilce in je bila iz neustrojenih kož, se je v soncu kadila.

Prav isto so delali tudi naši krepki voli. Vseh osem se jih je med pokanjem biča in med indijanskimi kletvami gonjačev spotikalo in opotekalo po vodi.

Ves dan smo tavalili proti zahodu. Zdaj nas je polil dež do kože, zdaj nas je peklo sonce. Okrog desetih zvečer smo že v mesečini prišli do prve državne postaje v pragozdu, ki jo imenujejo fortin, kjer je stražil nekakšen postaren invalid.

Te kočice so oddaljene druga od druge osem ur hoda in se vlečejo v sklenjeni verigi od Paragvaja do Santa Cruz. Njihova služba je zelo težka. Če hočeš obiti čuvajje za te postaje, moraš obljubiti obširna zemljišča, pa še na to gre le malokdo.

V začetku se zdi ta naloga človeku zelo lahka. Toda če biva leto dni v samotni in če poskusi, kaj se pravi korakati do naslednjega fortina, če kak popotnik zahteva spremstva in varstva, potem šele spozna, kako težka je njegova služba. Toda že eno leto bivanja v tem ozemlju samo zadostuje, da človek izgubi pamet. Vsaj večina ljudi je takih. Vso karavansko pot v notranjost namreč zastuplja drobna neznamna muka, ki ji pravijo Indijanci ihenni.

To je črni mrčes, ki se naglo množi in ki njegov ubod žge kakor ogenj. Od zgodaj jutraj pa do polnoči brni ta muha po zraku v silnih krvoločnih oblakih. Tudi ponoči ni miru. Človek, ki bi se mu posrečilo, da bi tri minute mirno sedel, bi moral imeti kožo kakor slon. Pred nedavnim sta odpotovala neki Nemeec in neki Amerikanec iz Puerta Suarez v Santa Cruz in sta med potjo umrla zaradi pomanjkanja spanja.